

A large yellow arrow pointing to the right, with a rectangular tail on the left side. The arrow is centered on the page.

VIII
Instytucje i urzędy

1. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć:
P – gdy zdanie jest prawdziwe,
F – gdy jest fałszywe.

Kto się tym zajmuje?

Polska jest stosunkowo dużym krajem Unii Europejskiej i jest też częścią Strefy Schengen. W praktyce oznacza to, że cała południowa i zachodnia granica Polski jest otwarta i dlatego bardzo trudno ustalić, ilu obcokrajowców żyje w Polsce.

Cudzoziemców zaczęło przybywać od roku 2014, a w 2016 i 2017 miał miejsce wyraźny wzrost ich liczby. Wiązać to można oczywiście ze stałą poprawą sytuacji ekonomicznej Polski oraz licznymi inwestycjami, które wymagają ciągłej obecności różnego typu pracowników z Polski i ze świata.

Według danych szacunkowych w Polsce żyje dziś nawet ponad 1,5 miliona obywateli innych państw. Dlaczego dane nie są precyzyjne? Na to pytanie odpowiedź jest prosta. Różne umowy międzynarodowe powodują, że możliwość przebywania w krajach Unii Europejskiej nie jest taka sama.

Część danych o obcokrajowcach w Polsce gromadzi Straż Graniczna. Tych funkcjonariuszy możemy spotkać na lotniskach czy na przejściach granicznych. To oni odpowiadają za sprawdzenie formalności w czasie wjazdu na terytorium Polski.

Ale nie wszyscy cudzoziemcy mają kontakt ze Strażą Graniczną. Obywatele krajów Unii Europejskiej mogą wjechać do Polski bez kolejek i kontroli przez otwarte granice między Polską a Niemcami (zachód), Czechami i Słowacją (południe) i Litwą (północny wschód). Oni również żyją na terenie Polski, na co wskazują dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). ZUS to instytucja, której zadaniem jest prowadzenie działań dotyczących ubezpieczeń społecznych. Urząd ten pobiera składki z pensji pracowników i wypłaca pieniądze emerytom. Gwarantuje też pomoc (renty) osobom, które nie mogą pracować.

Jeszcze inne informacje można wygenerować z systemów ministerialnych. Na przykład działające od 2015 do 2020 roku Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zajmowało się między innymi rynkiem pracy oraz pomocą społeczną. Również w ich archiwum można znaleźć dane dotyczące pracy cudzoziemców i dostępnych dla nich funduszy społecznych.

Z kim i dokąd?

Ważną funkcję ma także Urząd ds. Cudzoziemców, który oprócz legalizacji pobytu zajmuje się ochroną obcokrajowców, pomocą prawną czy podnoszeniem świadomości społecznej Polaków.

Ostatnim organem państwowym, o którym warto tu wspomnieć, jest Senat Rzeczypospolitej Polskiej, czyli izba wyższa polskiego parlamentu. Tradycyjnie to właśnie Senat odpowiada za kontakty i opiekę nad Polonią i Polakami w świecie. Ponieważ przedstawiciele Polonii są również obywatelami innych państw, to w kompetencjach Senatu leżą prace obejmujące swoim zakresem cudzoziemców – zwłaszcza osoby pochodzenia polskiego, które chcą utrzymać aktywny kontakt z krajem swoich przodków, a nawet do niego powrócić.

TABELA ODPOWIEDZI

	P	F
0 Ten tekst mówi o urządach zajmujących się cudzoziemcami.	X	
1 Łatwo policzyć obcokrajowców w Polsce.		
2 Sytuacja gospodarcza nie wpływa na liczbę cudzoziemców.		
3 Umowy międzynarodowe nie utrudniają policzenia cudzoziemców.		
4 Polska ma otwarte granice z 5 państwami.		
5 ZUS zapewnia pieniądze po zakończeniu pracy zawodowej.		
6 Urząd ds. Cudzoziemców oferuje wsparcie prawników.		
7 Polonią zajmuje się Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.		

UWAGA! Napisz to dobrze!

W polskiej ortografii wielowyrazowe nazwy urzędów i instytucji zapisujemy wielką literą (wszystkie człony nazwy). Wyjątkiem są spójniki i przyimki, które zapisywane są małą literą, mimo iż są częścią oficjalnych nazw – np. *Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego*.

2. Proszę uważnie słuchać tekstu czytanego przez lektora i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem.

Uwaga! Tekst zostanie odczytany dwa razy.

[Wyszukaj też w YouTube: *Z kim i dokąd – Kto się tym zajmuje?*]

Proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

Przykład:

- 2.0. Ten tekst mówi o

- Przyczynach otwartych granic.
- Cudzoziemcach i urzędach dla cudzoziemców.
- Emigracji ekonomicznej do Polski.

- 2.1. Otwarta jest granica

- ze wszystkimi krajami słowiańskimi.
- między innymi z Czechami i Słowacją.
- tylko z Niemcami, Czechami i Słowacją.

- 2.2. Obcokrajowców zaczęto przybywać

- głównie ze względów politycznych.
- głównie ze względów gospodarczych.
- głównie ze względu na światowe migracje.

- 2.3. W Polsce żyje około

- 0,5 miliona cudzoziemców.
- 2,5 miliona cudzoziemców.
- 1,5 miliona cudzoziemców.

- 2.4. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

- zajmuje się tylko polskimi obywatelami.
- ma informacje o zatrudnionych obcokrajowcach.
- pobiera składki ubezpieczeniowe.

- 2.5. Po zakończeniu pracy lub po wypadku czy chorobie pieniądze wypłaca

- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
- Urząd ds. Cudzoziemców.

UWAGA! Wymów to dobrze!

W języku polskim grupy spółgłosek są równe pod względem dźwięczności (zob. rozdział 4.).

Innym typem upodobniania się sąsiednich spółgłosek jest upodobnienie pod względem miękkości. Szczególnie często można to usłyszeć, jeśli przed spółgłoską miękką (*ś/si, ć/ci, dź/dzi, ź/zi, ń/ni*) występuje spółgłoska zębowa (np. *z* lub *s*). W takiej pozycji może ona również zostać wymówiona miękko, ale jest to kwestia indywidualnych cech języka. Oba typy wymowy można usłyszeć u Polaków.

Z kim i dokąd?

3. Proszę starannie wymówić słowa na obydwa sposoby.

Przykład:

Zzieleniały – wymowa standardowa [zzielieniały] i miękka [zżeleniały]

Roz**si**erdzić – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Zdzielić – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Ssie – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Zziajany – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Zdziać – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Roz**zi**ągać – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Zsiadać – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Zdzistawa – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

Roz**si**adać – wymowa standardowa [___] i miękka [___]

4. **Fleksja (dopełniacz liczby pojedynczej).** Proszę przypomnieć sobie końcówki rzeczowników i przymiotników w dopełniaczu liczby pojedynczej, a następnie uzupełnić zdania zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:

Muszę pilnie wystać dokumenty do ..... (Urząd Wojewódzki).

Muszę pilnie wystać dokumenty do .. **Urzędu Wojewódzkiego** ...

Według .....
(Główny Urząd Statystyczny) z roku na rok zwiększa się liczba cudzoziemców w Polsce. Jednocześnie do .....
..... (Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej) trafia coraz więcej wniosków o przyznanie stypendium na studia częściowe i pełne w Polsce. Od .....
(Urząd ds. Cudzoziemców) można częściowo dowiedzieć się, ile osób z zagranicy pracuje i uczy się w naszym kraju. Dla .....
..... (Ministerstwo Spraw Zagranicznych) jest to ważne w kontekście kreowania polityki migracyjnej, promocji polskich szkół i rynku pracy za granicą. Oczywiście bez .....

..... (Instytut Polski) w Pradze, Moskwie czy Berlinie taka promocja nie byłaby łatwa. Na szczęście w upubliczonym raporcie z ..... (Instytut Adama Mickiewicza) pojawiły się informacje, że również polska kultura cieszy się coraz większą popularnością w świecie. Dla ..... (Muzeum Narodowe w Poznaniu) albo ..... (Stary Teatr w Krakowie) to szansa na większą rozpoznawalność, zdobycie nowych gości i widzów.

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Formy dopełniacza są uważane za jedne z najtrudniejszych. Niepotrzebnie! W liczbie pojedynczej rzeczowniki męskie mają końcówki *-a* oraz *-u*, rzeczowniki rodzaju nijakiego *-a*, a rodzaju żeńskiego *-y* lub *-i* (po *k, g* oraz spółgłoskach miękkich).

Warto jednak zapamiętać, że praktycznie wszystkie męskie rzeczowniki żywotne otrzymują końcówkę *-a* (np. *kota, psa, doktora, pana*).

Formy przymiotników są natomiast regularne (rodzaj męski i nijaki: *-ego*; rodzaj żeński: *-ej*; np. wesot**ego** pana, wesot**ego** dziecka, wesot**ej** pani).

Przymyki i konstrukcje, które będą potrzebować form dopełniacza to między innymi: *do, od, dla, bez, u, według, z (ze), z powodu*.

- 5. Fleksja (formy trybu rozkazującego).** Proszę zmodyfikować zdania tak, żeby użyć form trybu rozkazującego w formie porad zgodnie z podanymi przykładami.

Przykłady:

Ona nie potrafi wypełnić dokumentu.

(Ona, przeczytać) ... **Niech przeczyta** ... dokładnie wzór podania.

Nie ma już biletów na dziś Warszawy.

(**Pan**, kupić) ... **Niech Pan kupi** ... bilet na jutro rano.

Nie wiedzą, jak załatwić tę sprawę w urzędzie.

(Oni, wypełnić) ... **Niech wypełnią** ... najpierw ten wniosek.

Z kim i dokąd?

Nie ma informacji, gdzie jest Urząd Stanu Cywilnego.

(Państwo, iść) ..... do pokoju 234.

Potrzebuje znaleźć gabinet dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska.

(Ona, zapytać) ..... w informacji przy wejściu do budynku.

Trzeba załatwić tę sprawę drogą oficjalną.

(Państwo, wystać) ..... oficjalne pismo.

Dane osobowe muszą być bezwzględnie poprawne.

(Panie, skontrolować) ..... swoje dane.

Nie wie, ile ma czasu na odpowiedź.

(On, odpowiedzieć) ..... do dwóch tygodni.

Nie wiedzą, jak powinny odpowiedzieć na zaproszenie.

(One, potwierdzić) ..... datę spotkania mailem.

Nie wiedzą, co wziąć na wizytę w Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców.

(Panowie, wziąć) ..... wszystkie możliwe dokumenty.

Paweł zastanawia się, czy wziąć na spotkanie dodatkowe dokumenty.

(On, przygotować) ..... dodatkowo zaświadczenie o niekaralności.

Trzeba się podpisać.

(Panowie, podpisać się) ..... czytelnie.

Nie wie, ile ma załączyć fotografii do wniosku.

(Pan, przynieść) ..... 2 fotografie.

Nie wie, jak się z nią będą kontaktować.

(Pani, podać) ..... aktualny adres koresponden-
cyjny.

Nie wie, jakie dane kontaktowe najlepiej zostawić.

(Ona, wpisać) ..... numer telefonu w formula-
rzu.

Pytają, kiedy powinni złożyć komplet dokumentów.

(Państwo, złożyć) ..... dokumenty w środy.

Nie ma pojęcia, co teraz robić.

(Ona, poprosić) ..... o pomoc prawną Urząd ds.
Cudzoziemców.

Dostał pismo z prośbą o uzupełnienie dokumentów we wniosku
o pobyt stały.

(On, stawić się) ..... jak najszybciej w Urzędzie
Wojewódzkim i po problemie.

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

W 3. osobie liczby pojedynczej i mnogiej formy trybu rozkazującego tworzy się poprzez dodanie słowa *niech* do odpowiednich form czasu przyszłego – np. (oni) *niech* zadzwonią, (ona) *niech* zadzwoni. Komunikaty w formie grzecznościowej adresowane bezpośrednio mają dodatkowo formę *Pan/Pani/Państwo/Panowie (proszę)*, która trafia między *niech* a czasownik – np. *Niech Państwo (proszę) zadzwonią jak najszybciej.*

Z kim i dokąd?

- Fleksja (czas przyszły prosty).** Proszę wykorzystać bezokoliczniki podane w ćwiczeniu 5. i każdy z nich odmienić przez osoby w czasie przyszłym.

Proszę policzyć, ile jest wzorów odmiany.

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Czasowniki dokonane mają w czasie przyszłym prostym ten sam zestaw końcówek, który występuje w odmianie czasowników niedokonanych w czasie teraźniejszym, a kategoria gramatyczna, która różnicuje czasowniki dokonane (np. *napisać*) od niedokonanych (np. *pisać*), to **aspekt** – np.

Ja piszę list teraz. – Ja napiszę list jutro.

Ty piszesz list teraz. – Ty napiszesz list jutro.

On pisze list teraz. – On napisze list jutro.

Wy piszecie list teraz. – Wy napiszecie list jutro.

- Brat najlepszej koleżanki / najlepszego kolegi chce pojechać na stypendium do Polski. Proszę wykorzystać tryb rozkazujący i napisać opinię z praktycznymi poradami (10-15 zdań).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. O których polskich instytucjach i urządach już Pani/Pan słyszał(a)?
Z którymi się już Pani/Pan kontaktował(a) i czym one się zajmują?
W wypowiedzi warto użyć słowa/słów z tabeli na końcu lekcji.
(UWAGA: zadanie można wykonać w parach – druga osoba notuje, a później obie osoby przedstawiają doświadczenia koleżanki/kolegi reszcie grupy).

Z kim i dokąd?

MIEJSCE NA NOTATKI

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

STRZAŁ W DYCHĘ

czyli 10 świetnych, nowych słów na koniec lekcji

Formalności – działania urzędowe, według procedur

Fundusz – pieniądze zgromadzone na jakiś określony cel

Funkcjonariusz – pracownik służb państwowych, np. straży granicznej

Instytucja – jednostka pracy o publicznym charakterze, np. Centrum Kultury Zamek

Renta – świadczenie pieniężne dla osób niezdolnych do pracy

Strefa – wydzielony obszar

Urząd – jednostka administracji państwowej, np. Urząd Stanu Cywilnego

Wiązać się [z czymś] – łączyć się z czymś jakąś relacją

Wsparcie – pomoc